

„A ZENE BEFOGADÁSÁRA NEVELEK, NEM A MEGÉRTÉSÉRE”

Emlékezés dr. Kokas Klárára

A Kodály-növendék Kokas Klára a kreatív zenepedagógia talán legjelesebb magyar képviselője volt. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán énektanári és karvezetői végzettséget, majd az ELTE pedagógia-pszichológia szakán diplomát és doktori fokozatot szerzett. Kodály Zoltán *Visszatekintés* című - összegyűjtött írásait, beszédeit, nyilatkozatait tartalmazó - könyvét ezzel a gondolattal ajánlotta tanítványának: „*Kokas Klárának előretétekintésül*”. Ez a dedikáció egyszerre elismerésnek és biztatásnak is tekinthető. Mint azt ma már mindannyian tudjuk: a tanítvány inkább biztatásnak, útravalónak tekintette.

Kokas Klára, ha köztünk lenne, ebben az évben töltötte volna be 90. életévét. A kiemelkedő zenepedagógus szellemi örökségét ápoló *Kokas Klára Agape Zene-Életöröm Alapítvány* (továbbiakban: Alapítvány) a méltó megemlékezés keretében 2019-et *Kokas emlékévként* nyilvánította. Az Alapítvány *dr. Nemes László Norbert* által vezetett kuratóriuma úgy döntött, hogy egykori tanítványokkal, munkatársakkal, szakemberekkel és támogatókkal összefogva több rendezvénnyel is adózik Kokas Klára emlékének. Az Alapítvány, illetve a Kokas Klára szellemi hagyatékát a napi gyakorlat szintjén ápoló, szervező Kokas Klára Szakmai Kollégium (továbbiakban: KKSZK) célja volt az is, hogy ismét felhívja a pedagógusok figyelmét a Kokas-örökségre, arra a korszakalkotó pedagógiai módszerre, amely napjainkban is képes elevenen hatni. Felkészít, képessé tesz, az igényes zene befogadására, a társas együttműködésre, a kreativitásra, ezáltal fejleszti a személyiséget.

Eddig két szakmai és egy ünnepi emléknapi keretében történt meg a neves zenepedagógus varázslatos személyiségének, munkásságának a felidézése.

A *szakmai napokon* az általa megalkotott - és immár nevével fémjelzett - pedagógiai rendszerről, és annak jelenünkben is kifejtett hatásáról, a nevelés különböző területein való alkalmazhatóságáról volt szó. Ezen események elengedhetetlen mozzanatai voltak a Kokas-pedagógia lényegét megtestesítő foglalkozások (melyeket egykori tanítványok vezettek) mert a leghívebben ezek idézik meg Kokas Klára szellemiségét, teszik láthatóvá, hallhatóvá, átélhetővé a Kokas-módszer lényegét.

Az *első szakmai nap* január 26-án volt a pomázi Teleki-Wattay Művészeti Iskolában az Alapítvány keretein belül tevékenykedő *Kokas Klára Szakmai Kollégium* (KKSzK) és a dunakeszi *Szuppán Irén Alapítvány* közös szervezésében. Az elsősorban pedagógusoknak meghirdetett, „*Miért népszerű a Kokas-pedagógia*” címet viselő esemény fő témája volt a Kokas-pedagógia alkalmazásának lehetőségei az oktatásban.

Mint minden Kokas szakmai nap, ez is a megszokott módon kezdődött. Az alkotó szellemiségéhez hűen énekelve indult a nap, majd a vendégek a nevüket egy dalba beleszöve bemutatkoztak egymásnak. Ezután *Szkubán Judit* (a pomázi Teleki-Wattay Művészeti Iskola zongora-szolfézs szakos tanára), *Wirkerné Vasvári Éva* (a Pestszentlőrinci Napraforgó Óvoda óvodapedagógusa) és *Pállay József* (a Budapest XXII. Kerületi Budai Nagy Antal Gimnázium vizuális kultúra művésztanára) vezetésével egy olyan Kokas-foglalkozással folytatódott a délelőtt, mely során minden résztvevő megtapasztalhatta a módszer egyedülállóságát, különleges hatását.

Judit a „*Kinek van jókedve*” kezdetű dallal csalogatta be a körbe az érdeklődőket, ahol csendben folytatódott az ismerkedés: egymás tekintetét keresve szabadon sétáltak keresztbe-kasul, majd különböző hangokat hallatva bejárták, birtokba vették az egész teret. A kialakuló hangkavalkádban csendült fel a „*Csillagok, csillagok*” kezdetű dal, amely éneklése közben csillagként mozogtak, forogtak, közben bejárták a csillagrendszert, majd visszatértek a Földre, ahol megmásztak hegyet-völgyet, sétáltak forráságban és síeltek mély hóban.

Az ismerkedés, a vidám játék után Éva és a felcsendülő *Händel zene* segítségével átváltoztak a kezek csillaggá, majd társakat keresve elindultak felfedezni az univerzumot: rögtönzött zenemozgással (tánccal), egymást segítve fogalmazták, formálták meg történeteiket. A foglalkozás lezárásaként sokat

meséltek a résztvevők arról, hogy milyen érzéseket mozdított meg bennük a zene.

Jóska és puha rajzszen segítségével pedig rajzlapon váltak láthatóvá az átélt élmények.

A nap folyamán az alábbi témákban megtartott előadások révén tovább bővíthették ismereteiket az érdeklődők.

- *Pállay József: Milyen technikát válasszak?* –Előadásában Jóska beszélt arról, hogy melyik zenéhez, milyen vizuális technikákat érdemes alkalmazni a Kokas-pedagógiában.
- *Wirkerne Vasvári Éva: Kokas-pedagógia az óvodai zenei nevelésben.* Éva elmesélte hogyan változtak a csoportjába járó óvodás gyermekek személyisége a Kokas- pedagógia alkalmazásának hatására.
- *Németh Anikó (Rózsakerti Demjén István Református Általános Iskola és Gimnázium tanítója, a Kokas-munkaközösség vezetője): Hogyan használható a Kokas-pedagógia egy általános iskolában?* – Anikó bemutatta a Rózsakerti Demjén István Református Általános Iskolában működő Kokas-munkaközösség munkáját.

A program folytatásaként egy bemutató foglalkozáson *Szkubán Judit* diákjainak önfelelt átváltozásait csodálhatták meg a vendégek. Végül egy ugyancsak Kokas Klára által kitalált, úgynevezett „*Kendőlengetős*” koncerten, szőnyegen ülve, bensőséges, meghitt környezetben hallgathatták meg a vendégek a pomázi Teleki-Wattay Művészeti Iskola diákjainak az előadásában megszólaló műveket.

A sok megerősítő visszajelzés közül egy a napról: „Tökéletes volt! Köszönöm a lehetőséget. Talán nagyobb körben is lehetne hirdetni az eseményt.”

A KKSzK által szervezett másik szakmai nap a „Zenében talált világ” címet kapta. A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán megtartott eseményen a vendégek a Kokas pedagógia sokszínűségével ismerkedhettek meg.

Ezen az eseményen az énekes bemutatkozást és a szabad mozgásos sajátélményt *Antalné Borovics Márta* (Szeged, Odú Központ, Pedagógiai Szakszolgálati Intézményének, a gyógypedagógusa, zeneterapeutája) vezette. Márta óceándobbal hívta be a megjelent érdeklődőket az elkövetkező játékra. Csendben feltérképezték a terem adottságait, majd az *Elvesztettem zsebkendőmet* című dallal játszva ismerték meg egymás nevét. Ezután a szőnyegen elpihenve *George Gershwin Kék rapszódiajának* a dallama megmozgatta a kezeket, lábakat, majd kottafejként táncolva rá, különböző dolgokat varázsoltak.

A legjobban sikerült „táncokat” az arra vállalkozók bemutatták a többieknek.

Zárásként itt is megbeszélték a résztvevők az átélt élményeket, majd a vizuális részben egy rajzlapon homokszórással meg is jelenítették azokat.

A sajátélményt nyújtó foglalkozást követően a szakmai napot *Osskó Judit* Kokas Kláráról szóló, *Zenével tanítok* c. filmje és a következő előadások tették tartalmasabbá, változatosabbá.

- *Antalné Borovics Márta*: "*Anya és én - együtt a zenében*" – Márta beszélt a pedagógiai szakszolgálat keretében végzett játszóházi munkájáról, majd elmesélte hogyan erősödött Kokas pedagógia szellemében tartott foglalkozások hatására az anya és gyermek kapcsolata.
- *dr. Pethő Villő* (Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának adjunktusa.): „*A nevelés művészete.*” – Villő Kokas Klára "üzeneteiről" beszélt a leendő és gyakorló pedagógusok számára.
- *Dr. Tiszai Luca* (Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógiai Kar Gyógypedagógus-Képző Intézet adjunktusa.): "*Ahol a szavak elhagynak bennünket, ott kezdődik a zene*" – Luca két tanítványa segítségével bemutatta, hogy különféle vizsgálatokkal nyomon követhető, hogy a halmozottan sérült emberek esetében is kifejti hatását a zene.

A nap elengedhetetlen mozzanataként egy bemutató gyerekfoglalkozást nézhetek meg az érdeklődők *Pálfiné Bánki Melinda* a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája Napközi Otthonos Óvodájának a tanítója és tanítványai közreműködésével.

Mindkét szakmai nap – ugyancsak a Kokaspedagógia szakralitásának megfelelően – egy égő gyertya körüli közös énekléssel, majd a láng közös elfújásával fejeződött be.

A születésnaphoz közeli *emléknapon* az egykor Kokas Klára által tartott foglalkozásokon résztvevő (ma már felnőtt korú) gyermekek, az akkreditált továbbképzést elvégző tanítványok, munkatársak és munkásságának neves elismerői, támogatói idézték fel emberi, szakmai, alkotói nagyságát, magával ragadó lényét.

Az emlékév 2019. október 15-én a Pesti Vigadóban a Magyar Művészeti Akadémia *Kokas 90* című tudományos konferencián a „Mozgó dó III...” című előadással zárul le.

Az emléknapról és az őszi konferenciáról külön írás jelenik meg a *Parlando* következő számaiban.

A szerző a pomázi Teleki-Wattay Művészeti Iskola zongora-szolfézs szakos tanára